

Будаваньне Беларусі

А ўсё ж такі Яна будуюцца!

Парэзаная жыўцом на куска, падзеленая паміж прагавітымі суседзямі, выкасаная з карты Эўропы і як быццам засуджаная на сьмерць і нябыт, — Беларусь не памерла, і ў сэрцах і душах сыноў сваіх перажыла, ператрывала часы ліхалецьця, каб ізноў паўстаць да жыцьця.

Мы бачылі, як на маленечкім кусочку Беларускай Зямлі, у Меншчыне, засьвяцілася перш толькі слабенькая іскрачка — пачалося будаваньне Радавае Беларусі ў межах шасьцёх паветаў¹.

Будавалі яе: *беларускі селянін і работнік*. А кожны крок уперод трэба было рабіць з боем, перамагаючы цэнтралістычныя і нацыяналістычныя імкненьні “пануючага народу”, што ад царскіх часоў захаваў усе навукі “дзяржаўнае нацы”.

З боем здабывалі беларусы права на родную мову ў сваёй Рэспубліцы. З боем ішло беларушчаньне школы, прызначанае дзеля *абмаскоўленьня* беларускага народу. З боем ачышчалася мініятурная Беларуска Рэспубліка ад чужацкіх элемэнтаў, што панаехалі сюды “валадзец і правіць” намі. Але стойкасьць і цвёрдасьць мужыцкіх сыноў і работнікаў, на долю якіх выпала вялікая і радасная праца — будаваньне Бацькаўшчыны, — перамаглі ўсе перашкоды.

І мы бачылі, як тая сіла, што ўверх дном перавярнула жыцьцё старога Расейскага дзяржавы, прызнала нашае права на самастойнае нацыянальнае жыцьцё і на здзейсьненьне ў шырокіх межах нашага дзяржаўнага ідэалу.

Мы бачылі, як справа беларускага нацыянальнага адраджэньня і будаваньня Беларускай нацыянальнай культуры была прызнаная ня менш важнай, чым справа сацыяльнага вызваленьня беларускіх працоўных масаў. І да гэтай вялікай працы былі пакліканы ўсе тыя беларускія дзеячы, каторых учора йшчэ лічылі “контррэвалюцыянэрам” за іх умілаваньне ідэалу нацыянальнага адраджэньня свайго народу.

У працягу некалькіх гадоў на абшары шасьцёх паветаў Радавае Беларусі адбывалася гуртаваньне беларускіх сіл, якія прымушаны былі кідаць родныя месцы ў “дэмакратычнай” Заходняй Беларусі: адбывалася ўзгадовываньне цэлае арміі новых маладых працаўнікоў на роднай ніве: тварылася кузьня палітычнае і культурнае працы, дзе выковываліся новыя цэннасьці беларускае мысьлі, навукі, літаратуры, мастацтва. А тое сьвятло, у якое разгарэлася гэная маленечкая іскрачка беларускага жыцьця ў Менску, асьвятляла ня толькі Меншчыну, але пранікала і ў Магілёўшчыну, і ў Віцебшчыну, і ў Смаленшчыну, і ў Чарнігаўшчыну. І на тых землях, што былі “прырэзаны” да Маскоўшчыны, пачало будзіцца і кіпець і бурліць раней замершае тамака беларускае жыцьцё. Тварыліся беларускія школы і культурныя ўстановы; беларускі дух пранікаў і падчыняў сабе тамтэйшыя “рады”.

З абодвух бакоў граніцы Радавае Беларусі з Маскоўшчынай усё больш і больш востра адчувалася патрэба аб’яднаньня. І вось сьледам за ператварэньнем Радавае Расеі ў Саюз Сацыялістычных Радавых Рэспублік настаў мамэнт справядлівага разьмежаваньня нацыянальных дзяржаўных адзінак, што ўваходзяць у склад Саюзу. А перад усім настаў мамэнт аб’яднаньня ўсіх беларускіх зямель, што ляжаць на ўсход ад лініі Рыскага міру, у адну *вялікую Сацыялістычную Радавую Рэспубліку Беларусь*.

Польскія газэты паведамляюць, што такое аб’яднаньне аканчальна пастаноўлена. У найбліжэйшым часе ў Менску мае адбыцца надзвычайны Ўсебеларускі Зьезд Радаў, у якім прымуць учасьце дэлегацы *ад усіх новапрылучаных беларускіх зямель*, каб суполь-

на развязаць усе пытанні, звязаныя з адміністрацыяй і арганізацыяй новае Радавае Беларусі.

Мы горача вітаем гэты незвычайна важны ў беларускім жыцці факт. Як ні цяжка жывецца беларусам у Заходняй Беларусі, як ні далёкі мы тут ад здзейснення ўсенароднага імкнення *быць гаспадарамі на сваёй зямлі*, — мы цешымся, што хоць за гранічнай мяжой гэтае імкненне, гэты ідэал ужо здзейснены. Там — за мяжой — ідзе запраўднае будаваньне і зьбіраньне Беларусі. Там разгараецца вялізарнае беларускае нацыянальнае вогнішча, якое праз гранічныя слупы будзе асьвятляць і саграваць і нас, распаляючы ў душах і сэрцах нашых нязломную веру, што раней ці пазьней *адбудуецца Беларусь наша так, як у нашых снах-летуценьнях мы яе сабе выабражаем*.